

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Polityka spójności – doświadczenia i wyzwania

Jacek Szlachta, SGH w Warszawie
Konferencja GUS, Lidzbark Warmiński
20-21 października 2015 r.

Spis treści

1. Znaczenie europejskiej polityki spójności w Polsce dla skali inwestycji publicznych
2. Zmiany PKB według parytetu siły nabywczej w relacji do średniej UE
3. Wskaźnik samorządności. Fundusze UE a polityka regionalna
4. Ewolucja i budżet europejskiej polityki spójności
5. Wyzwania przed europejską polityką spójności w Polsce

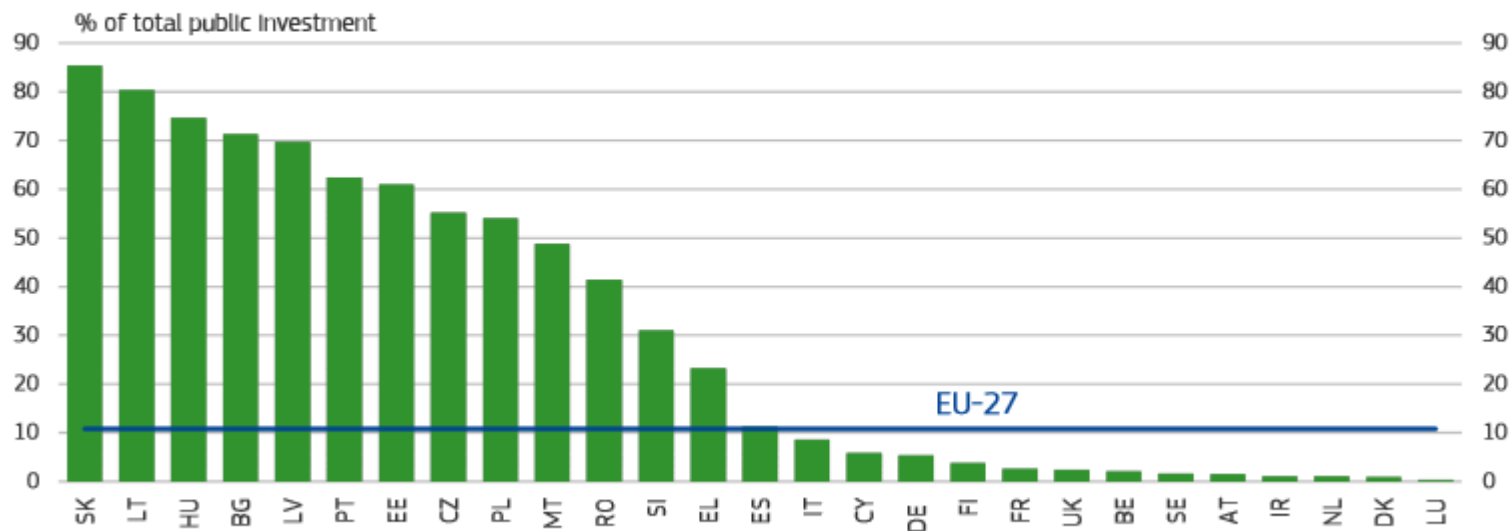
1. Znaczenie europejskiej polityki spójności dla skali inwestycji publicznych

- Europejska polityka spójności ma istotne znaczenie dla skali inwestycji publicznych w krajach kohezyjnych.
- Jednak w Polsce występuje mniejsze uzależnienie od środków funduszy europejskich niż w innych krajach kohezyjnych.
- W coraz większym stopniu zorientowana jest na efekty podażowe

Udział środków europejskiej polityki spójności w inwestycjach publicznych

(szósty raport kohezyjny KE, 2014)

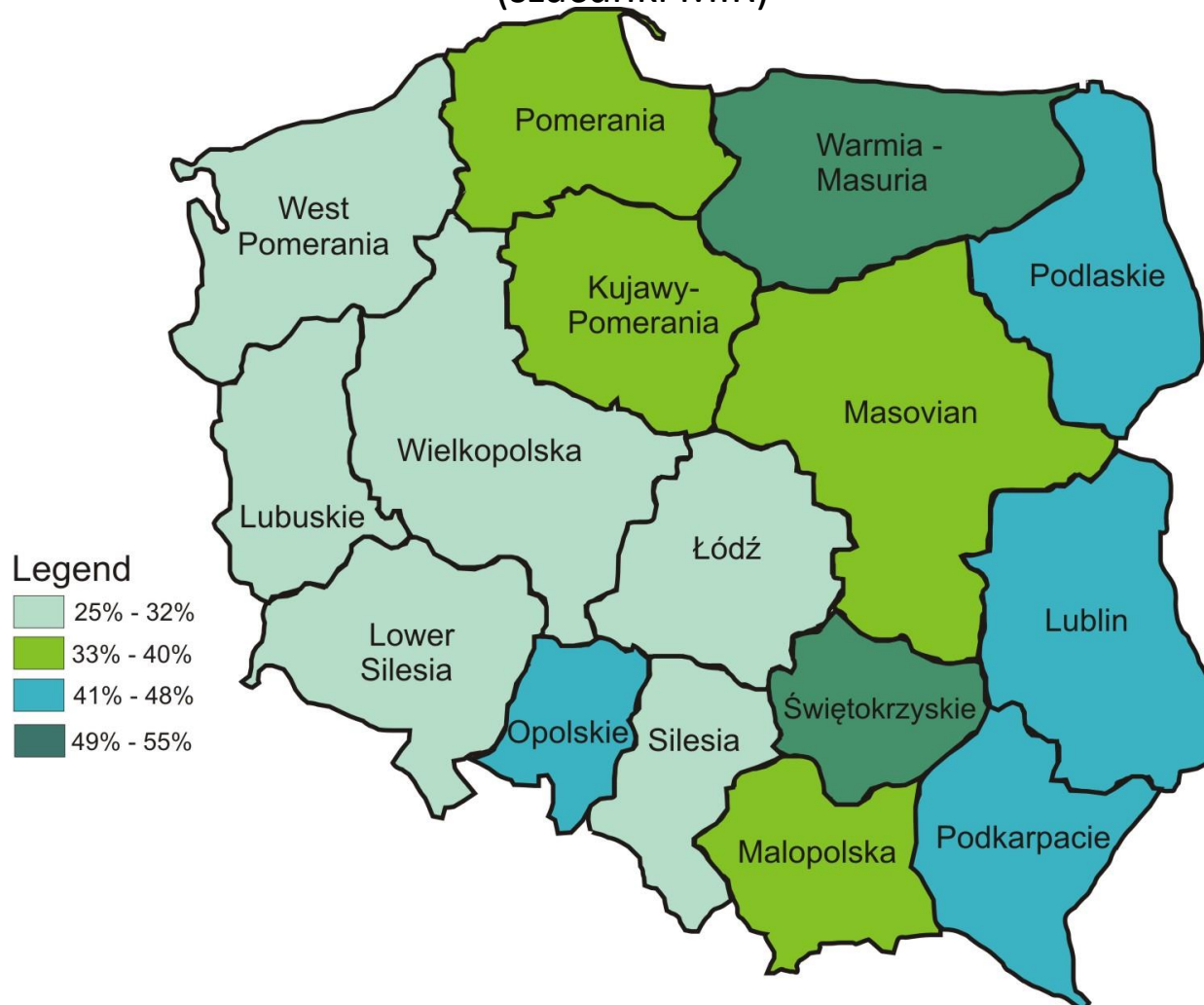
Figure 4.23 Share of ERDF, ESF and Cohesion Fund allocations and national co-financing in total public investment, average 2011-2013

Source: Eurostat, DG REGIO

Udział środków europejskiej polityki spójności w inwestycjach publicznych

Udział EFRR, EFS i Funduszu Spójności razem ze współfinansowaniem krajowym w inwestycjach publicznych średnia 2010-2012 NUTS-2
(szacunki MIR)

2. Zmiany PKB według parytetu siły nabywczej w relacji do średniej UE

- Wszystkie województwa Polski i cały kraj poprawiają swoją pozycję w Unii Europejskiej
- W największym stopniu dotyczy to województw silnych związanych z dużymi ośrodkami metropolitalnymi
- W warunkach globalnego kryzysu gospodarczego nastąpiło przyspieszenie tempa konwergencji europejskiej polskich regionów
- Zróżnicowania regionalne w Polsce zwiększają się
- Umiarkowany sukces europejskiej polityki spójności (modele HERMIN, RHOMOLO)

- PKB per capita UE27=100 1997-2012 (1)

Województwo	1997	2008	2012	2008 2012
Mazowieckie	63	89	107	+18
Dolnośląskie	46	60	76	+16
Śląskie	50	61	71	+10
Wielkopolskie	46	59	71	+12
Pomorskie	43	53	66	+13
Łódzkie	39	52	62	+10
Zachodniopomorskie	44	51	56	+5
Lubuskie	40	48	56	+8

- PKB per capita UE27=100 1997-2012 (2)

Województwo	1997	2008	2012	2008 2012
Małopolskie	39	49	59	+10
Kujawsko-pomorskie	39	49	54	+5
Opolskie	40	48	54	+6
Świętokrzyskie	33	45	50	+5
Warmińsko-mazurskie	35	42	48	+6
Podlaskie	35	41	48	+7
Lubelskie	34	39	47	+8
Podkarpackie	33	39	47	+8
Polska	44	56	67	+ ⁸ 11

3. Wskaźnik samorządności. Fundusze UE a polityka regionalna

- Bardzo niekorzystna pozycja Polski ze względu na wskaźnik samorządności, chociaż pozytywna ocena zmian w ostatnich latach
- Europejska polityka spójności umożliwiła podjęcie polityki regionalnej na poziomie województw. Urzędy Marszałkowskie są instytucjami zarządzającymi Regionalnymi Programami Operacyjnymi, wbrew tendencjom w Unii Europejskiej w Polsce udział segmentu regionalnego w kolejnych okresach programowania zwiększa się

Wskaźnik samorządności regionów zestawiony na poziomie państw UE (1)

Uwzględnia następujące elementy

Głębnię instytucjonalną (stopień w jakim władze regionalne są autonomiczne, a nie powoływane przez rząd krajowy)

Zakres polityki regionalnej - dziedziny polityki za które odpowiadają władze regionalne

Autonomię budżetową – zakres w jakim organy regionalne mogą nakładać podatki na obywateli

Autonomię w zakresie zaciągania pożyczek

Reprezentację – zakres w jakim region ma niezależne uprawnienia ustawodawcze i wykonawcze

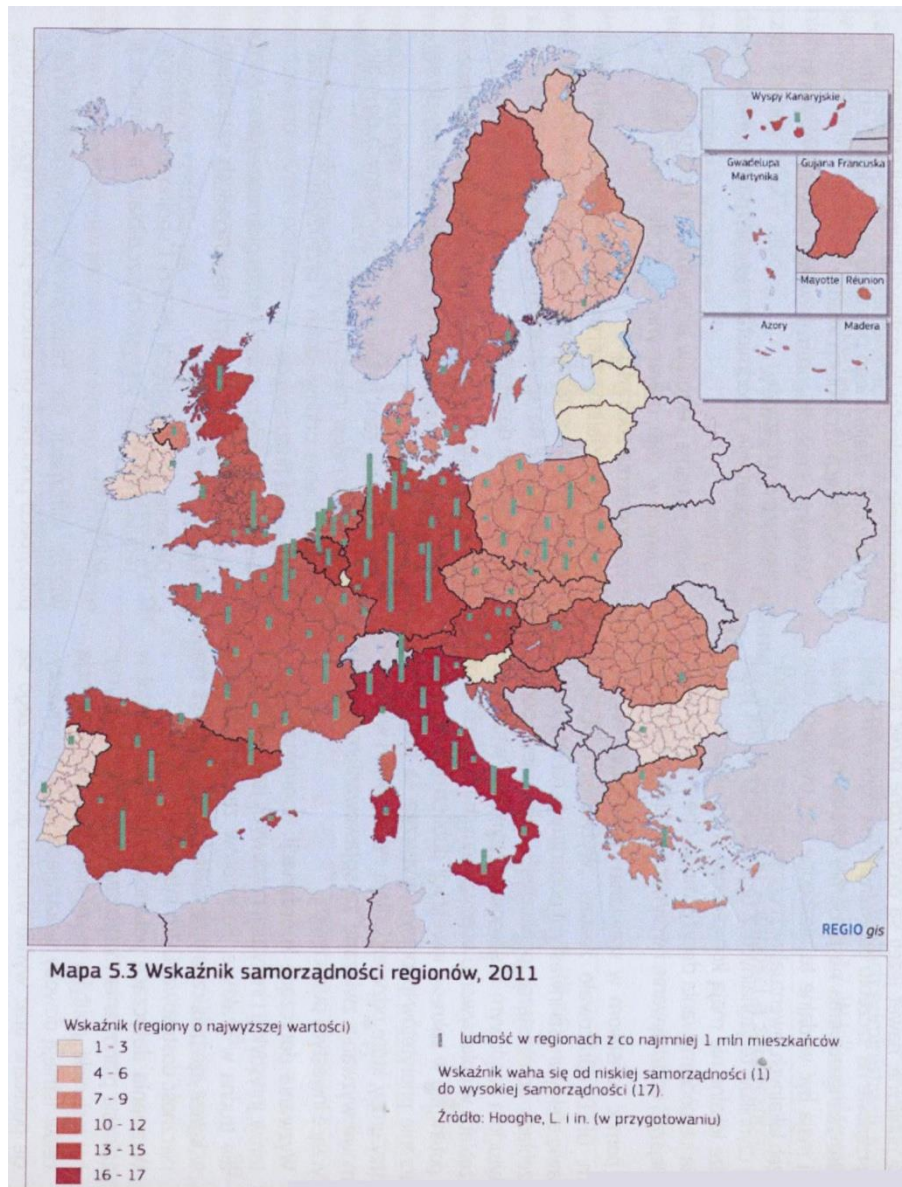
Nie został uwzględniony m. in. poziom decentralizacji finansów publicznych, zakres decentralizacji wdrażania środków EFSI

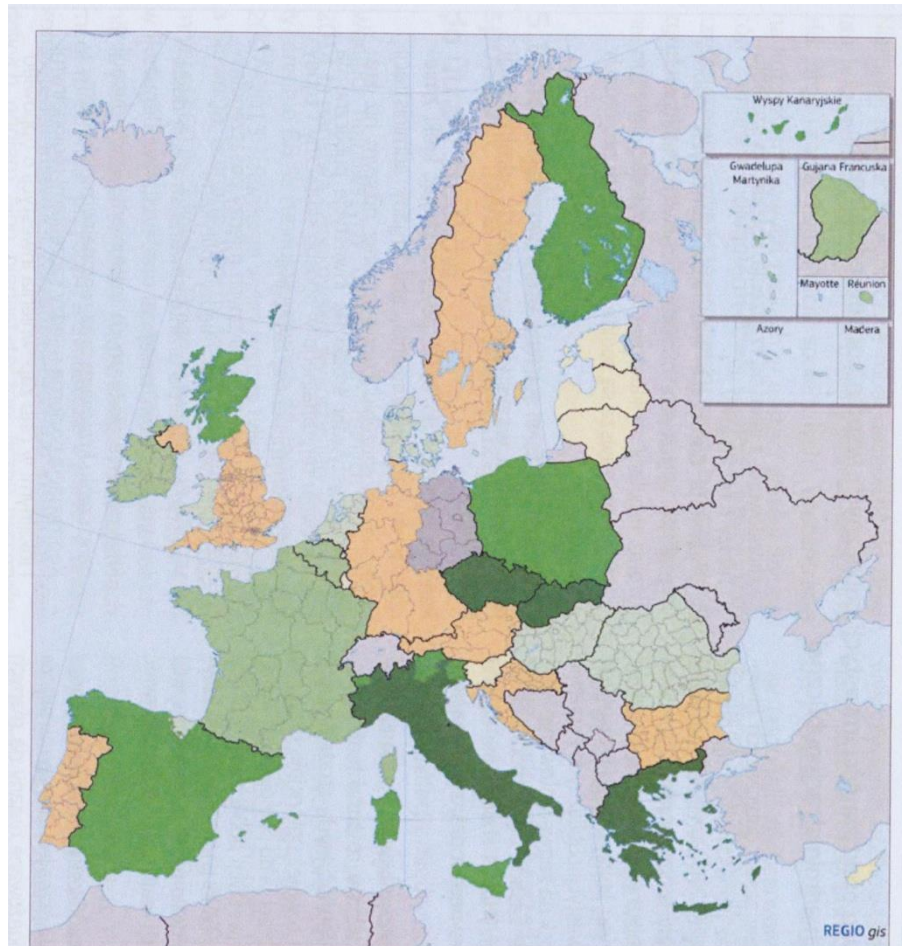
Wskaźnik samorządności regionów zestawiony na poziomie państw UE (2)

Powstał dzięki uwzględnieniu kilkunastu zmiennych zero-jedynkowych, dodano do siebie pozytywne oceny (6 Raport Kohezyjny UE)

Polska ma wskaźnik samorządności na poziomie Rumunii, Czech, Słowacji, znacznie poniżej Węgier, które nie mają regionalnych programów operacyjnych, nie mają upodmiotowionych regionów, gdzie ponad 90% inwestycji publicznych pochodzi ze środków europejskiej polityki spójności

Europejska percepcja pozycji Polski bardzo umiarkowana

Mapa 5.4 Zmiana wskaźnika samorządności regionów, 1960–2011*

Zmiana wskaźnika w poszczególnych regionach

- 2 - 0
- 1 - 2
- 3 - 4
- 5 - 6
- 7 - 8

* PT: 1976–2011, ES: 1978–2011;

BG, HU, PL, RO: 1991–2011;

CZ, HR, SK: 1993–2011

Zmiana wskaźnika waha się od spadku do braku zmiany samorządności (-2 – 0) po wysoki wzrost samorządności (8)

Źródła: Hooghe, L. i in. (w przygotowaniu), DG REGIO

4. Ewolucja i wydatki europejskiej polityki spójności 2014-2020 (1)

- Zmiana algorytmu podziału środków pomiędzy województwa na lata 2014-2020 okazała się niekorzystna dla słabszych województw, których udział w alokacji zmniejszył się
- Konsekwencją przyjęcia jako podstawy interwencji strukturalnej UE Strategii Europa 2020 jest w skali całej organizacji przesunięcie środków z programów regionalnych do krajowych. Polska jest jednym z dwu poważnych beneficjentów, gdzie w latach 2014-2020 udział alokacji w ramach RPO zwiększył się
- Absorpcja środków UE wielkim wyzwaniem, ze względu na ich dużą skalę, usztywnienia proceduralne oraz ukierunkowanie na konkurencyjność, a w mniejszym stopniu na spójność, co ogranicza możliwości eliminowania tradycyjnych słabości strukturalnych biedniejszych województw

4. Ewolucja i wydatki europejskiej polityki spójności 2014-2020 (2)

- Konsekwencje zapisania w wieloletniej perspektywie budżetowej 960 mld euro jako zobowiązań i 908 mld euro jako płatności – rezerwa programowania będzie zagrożona
- Polska zdecydowanie największym beneficjentem EFSI, w następnych co do skali środków funduszy UE krajach alokacje nie przekraczają 30 mld euro

5. Wyzwania przed europejską polityką spójności po roku 2020

- Dalsze zmniejszenie udziału polityki spójności w budżecie UE (pilność innych wydatków, krytyka efektywności europejskiej polityki spójności)
- Jeszcze silniejsze ukierunkowanie wydatków na konkurencyjność, co sprzyja interwencji podejmowanej na poziomie krajowym
- Wskutek poprawy pozycji polskich regionów, nie tylko Mazowsze będzie w grupie regionów najsilniejszych, ale 3-4 kolejne województwa znajdą się w grupie regionów przejściowych (PKB według parytetu siły nabywczej 75-90% średniej UE 28). Zmniejszenie skali finansowania w Polsce
- Manipulowanie siatką obszarów typu NUTS 2?
- Inne wskaźniki niż PKB według parytetu siły nabywczej?

5. Wyzwania dla samorządów województw

- Pozycja regionów Polski ze względu na skalę i zakres dostępu do środków EPS będzie bardzo zróżnicowana
- Pojawi się presja na przesunięcie środków do programów krajowych oraz szersze uwzględnienie innych rodzajów beneficjentów (duże miasta)
- Dalszemu ograniczeniu ulegnie segment spójnościowy w ramach europejskiej polityki spójności, co ograniczy możliwości realizacji inwestycji w najuboższych regionach i podregionach
- Wniosek: pilnie trzeba rozwinąć prace nad modelem polityki regionalnej w Polsce w warunkach erozji finansowania w ramach europejskiej polityki spójności

Dziękuję za uwagę
j.szlachta90@upcpoczta.pl